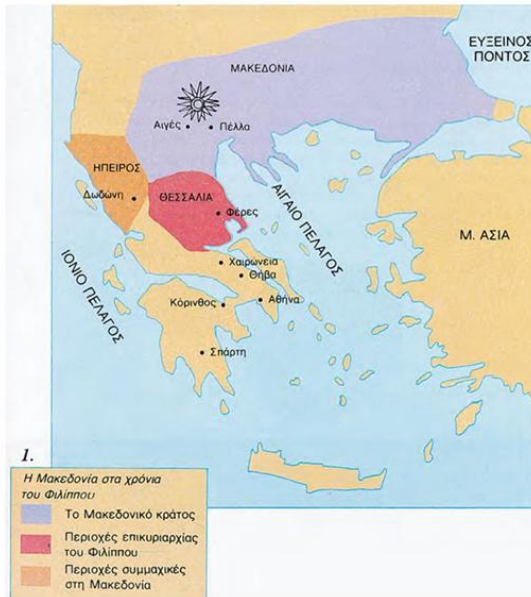

Σχεδιάγραμμα Κεφάλαιο 30

Η Μακεδονία, μια νέα ελληνική δύναμη

Οι σχέσεις των Μακεδόνων με τους υπόλοιπους Έλληνες

Από τα χρόνια των Περσικών πολέμων άρχισαν να έχουν επαφές με τους κατοίκους της νότιας Ελλάδας και να δημιουργούν εμπορικές σχέσεις.

Η δύναμη της Μακεδονίας στα χρόνια του Φιλίππου Β΄

Μεγάλη δύναμη απέκτησε η Μακεδονία, όταν πήρε την εξουσία στα χέρια του ο Φίλιππος Β΄ (359 π.Χ.). Εφοδίασε τους στρατιώτες με μικρή ασπίδα και μακρύ δόρυ, τη σάρισα.

Η κυριαρχία της Μακεδονίας

Πέτυχε να απλώσει την κυριαρχία του κράτους του σε όλη την περιοχή της Μακεδονίας και της Θράκης. Τα χρυσωρυχεία του Παγγαίου τον βοήθησαν να φέρει οικονομική ανάπτυξη στο κράτος του. Η Πέλλα ήταν η πρωτεύουσα του κράτους.

Ο Φίλιππος κατεβαίνει στη νότια Ελλάδα και η μάχη της Χαϊρώνειας

Ο Φίλιππος θέλησε να κυριαρχήσει και στη νότια Ελλάδα. Ως αφορμή βρήκε κάποια διαμάχη των κατοίκων που ζούσαν στις περιοχές γύρω από το μαντείο των Δελφών.

Η μεγάλη σύγκρουση έγινε στη Χαϊρώνεια (338 π.Χ.). Στη μάχη αυτή νίκησε ο Φίλιππος, ενώ διακρίθηκε κι ο γιος του Αλέξανδρος πολεμώντας στην πρώτη γραμμή.

Ο Φίλιππος ανακηρύσσεται αρχηγός των Ελλήνων στην εκστρατεία εναντίον των Περσών

Ο Φίλιππος φέρθηκε στους νικημένους με επιείκεια. Συγκάλεσε συνέδριο στην Κόρινθο όπου ανακηρύχθηκε αρχηγός στην εκστρατεία εναντίον των Περσών.

Βρες τις λέξεις του Κρυπτολέξου

Δ Σ Χ Φ Ψ Ν Φ Ι Λ Ι Π Π Ο Σ Χ
Ο Α Α Ρ Ε Γ Κ Υ Ρ Ι Α Ρ Χ Ι Α
Ρ Ρ Σ Ο Υ Θ Σ Υ Γ Κ Ρ Ο Υ Σ Η
Υ Ι Π Υ Π Σ Υ Σ Τ Ρ Α Τ Ο Σ Ι
Δ Σ Ι Ρ Ρ Ε Ω Γ Ε Ι Τ Ο Ν Ε Σ
Ι Α Δ Ι Ρ Μ Λ Ρ Κ Ρ Α Τ Ο Σ Μ
Α Χ Α Ο Μ Π Θ Λ Υ Υ Γ Γ Μ Π Α
Μ Α Κ Ε Δ Ο Ν Ι Α Χ Μ Λ Ι Α Ν
Α Ι Ε Λ Ε Ρ Π Ε Ρ Σ Ε Σ Σ Γ Τ
Χ Ρ Λ Λ Π Ι Τ Ω Ξ Ρ Ν Ι Μ Γ Ε
Η Ω Λ Η Α Ο Θ Ρ Α Κ Η Σ Α Α Ι
Ζ Ν Α Ν Φ Α Λ Α Γ Γ Α Ξ Τ Ι Ο
Κ Ε Δ Ε Ε Μ Ε Ξ Ο Υ Σ Ι Α Ο Χ
Α Ι Α Σ Σ Π Ρ Ω Τ Ε Υ Ο Υ Σ Α
Κ Α Τ Ο Ι Κ Ο Ι Π Π Ι Κ Ο Ι Β

Βρες τις λέξεις

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΕΠΑΦΕΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΓΕΙΤΟΝΕΣ ΠΕΡΣΕΣ
ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΕΛΛΑΔΑ ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΞΟΥΣΙΑ ΦΙΛΙΠΠΟΣ
ΣΤΡΑΤΟΣ ΑΣΠΙΔΑ ΔΟΥΡΥ ΣΑΡΙΣΑ ΦΑΛΑΓΓΑ
ΠΑΡΑΤΑΓΜΕΝΗ ΦΡΟΥΡΙΟ ΙΠΠΙΚΟ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΚΡΑΤΟΣ
ΘΡΑΚΗ ΠΑΓΓΑΙΟ ΧΡΥΣΩΡΥΧΕΙΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΠΕΛΛΑ
ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΔΙΑΜΑΧΗ ΜΑΝΤΕΙΟ ΧΑΙΡΩΝΕΙΑ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ

5 Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 30

Η Μακεδονία, μια νέα ελληνική δύναμη

Οι Μακεδόνες τον 4ο π.Χ. αιώνα απέκτησαν μεγάλη δύναμη. Ο βασιλιάς Φίλιππος Β΄ δημιούργησε ισχυρό στρατό και αντιμετώπισε με επιτυχία τους εχθρούς της χώρας του στον βορρά. Αργότερα νίκησε τους Αθηναίους και τους Θηβαίους στη Χαιρώνεια (338 π.Χ.) και ανέλαβε αρχηγός της εκστρατείας εναντίον των Περσών. Το σχέδιο αυτό όμως ματαιώθηκε, γιατί ο ίδιος δολοφονήθηκε.

Οι σχέσεις των Μακεδόνων με τους υπόλοιπους Έλληνες

Οι Μακεδόνες έζησαν για πολλά χρόνια χωρίς να έχουν επαφές με τους άλλους Έλληνες. Ήταν μάλιστα αναγκασμένοι να πολεμούν συνέχεια εναντίον των βόρειων γειτόνων τους. Από τα χρόνια όμως των Περσικών πολέμων άρχισαν να έχουν επαφές με τους κατοίκους της νότιας Ελλάδας και να δημιουργούν εμπορικές σχέσεις.

Η δύναμη της Μακεδονίας στα χρόνια του Φιλίππου Β΄

Μεγάλη δύναμη απέκτησε η Μακεδονία, όταν πήρε την εξουσία στα χέρια του ο Φίλιππος Β΄ (359 π.Χ.). Ο Φίλιππος από την πρώτη στιγμή προσπάθησε να δημιουργήσει ισχυρό στρατό. Εφοδίασε τους στρατιώτες με

μικρή ασπίδα και μακρύ δόρυ, τη σάρισα, που είχε μήκος 5 μέτρα περίπου. Η μακεδονική φάλαγγα, όταν βάδιζε παραταγμένη, έμοιαζε με φρούριο που κινείται. Πολύ ισχυρό ήταν και το ιππικό.

παραταγμένη: με τάξη, με σειρά.

Η κυριαρχία της Μακεδονίας

Πέτυχε έτσι όχι μόνο να αντιμετωπίσει τους βόρειους γείτονές του, αλλά και να απλώσει την κυριαρχία του κράτους του σε όλη την περιοχή της Μακεδονίας και της

Θράκης. Τα χρυσωρυχεία του Παγγαίου τον βοήθησαν να κόψει νομίσματα και να φέρει οικονομική ανάπτυξη στο κράτος του. Η Πέλλα, η πρωτεύουσα του κράτους, έγινε μεγάλο οικονομικό και πνευματικό κέντρο.

Το χρυσωρυχείο: το μεταλλείο από το οποίο βγάζουν χρυσάφι.

Ο Φίλιππος κατεβαίνει στη νότια Ελλάδα και η μάχη της Χαιρώνειας

Ο Φίλιππος θέλησε να κυριαρχήσει και στη νότια Ελλάδα. Ως αφορμή βρήκε κάποια διαμάχη των κατοίκων που ζούσαν στις περιοχές γύρω από το μαντείο των Δελφών. Όταν ο στρατός του πέρασε τις Θερμοπύλες, οι Θηβαίοι και οι Αθηναίοι κατάλαβαν ότι

κινδυνεύουν. Πήραν τότε την απόφαση να τον εμποδίσουν. Η μεγάλη σύγκρουση έγινε στη Χαιρώνεια (338 π.Χ.). Στη μάχη αυτή νίκησε ο Φίλιππος, ενώ διακρίθηκε κι ο γιος του Αλέξανδρος πολεμώντας στην πρώτη γραμμή.

*2. Το μνημείο του
λιονταριού που
στήθηκε στη
Χαιρώνεια προς
τιμήν των
Θηβαίων
ιερολοχιτών που
σκοτώθηκαν στη
μάχη*

Ο Φίλιππος ανακηρύσσεται αρχηγός των Ελλήνων στην εκστρατεία εναντίον των Περσών

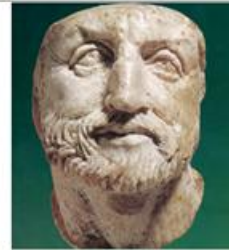
Ο Φίλιππος φέρθηκε στους νικημένους με επιείκεια. Συγκάλεσε μάλιστα συνέδριο στην Κόρινθο, όπου συμμετείχαν πολλές ελληνικές πόλεις εκτός από τη Σπάρτη. Εκεί, τον ανακήρυξαν αρχηγό στην εκστρατεία που σχεδίαζε να κάνει εναντίον των Περσών. Ήθελε να τους τιμωρήσει για τις καταστροφές που είχαν προκαλέσει στην Ελλάδα. Την άλλη χρονιά όμως δολοφονήθηκε και βασιλιάς της Μακεδονίας έγινε ο Αλέξανδρος (336 π.Χ.), που οι ιστορικοί για τη μεγάλη προσφορά του στον πολιτισμό τον ονόμασαν Μέγα.

με επιείκεια: χωρίς αυστηρότητα.

παράθεμα 1 Η αλλαγή της συμπεριφοράς του Φιλίππου

Μετά τη μάχη της Χαιρώνειας, ο Φίλιππος γιόρτασε με τους φίλους του τη νίκη του και στη συνέχεια βάδισε ανάμεσα στους αιχμαλώτους· άρχισε μάλιστα να κοροϊδεύει τη δυστυχία τους. Ο ρήτορας Δημάδης, που ήταν και αυτός μεταξύ των αιχμαλώτων, μίλησε με θάρρος και έκανε μια παρατήρηση αρκετή να σταματήσει την περηφάνια του Μακεδόνα βασιλιά. Λένε λοιπόν ότι του είπε: «Βασιλιά, η τύχη σου χάρισε τον ρόλο του Αγαμέμνονα κι εσύ δεν ντρέπεσαι να συμπεριφέρεσαι έτσι;». Ο Φίλιππος τότε κλονίστηκε και άλλαξε τη συμπεριφορά του. Έτσι άφησε στην άκρη την αλαζονεία του και θαύμασε τον άνθρωπο που του μίλησε με τόσο θάρρος. Τον ελευθέρωσε από την αιχμαλωσία και τον πήρε κοντά του. Τέλος χάρη στον Δημάδη πείστηκε ν' αφήσει ελεύθερους όλους τους αιχμαλώτους χωρίς λύτρα, άλλαξε μάλιστα στάση και έκανε φιλία και συμμαχία με τους Αθηναίους.

Διόδωρος Σικελιώτης, *Ιστορική Βιβλιοθήκη, ΙΣΤ΄, κεφ. 87 (διασκευή)*

4. Μικρό κεφάλι από ελεφαντόδοντο, που ταυτίζεται με το πρόσωπο του Φιλίππου. (Βεργίνα, Αρχαιολογικό Μουσείο)

παράθεμα 2 Η μεταμόρφωση των Μακεδόνων από τον Φίλιππο

5. Χρυσή λάρνακα με το έμβλημα των Μακεδόνων βασιλιάδων (Βεργίνα, κτίριο προστασίας βασιλικών τάφων)

Ο Αλέξανδρος σ' έναν λόγο του λέει στους Μακεδόνες:

«Ο Φίλιππος σας βρήκε νομάδες και φτωχούς, τους πιο πολλούς ντυμένους με δέρματα ζώων, να βόσκετε τα λιγοστά πρόβατά σας πάνω στα βουνά και να τα υπερασπίζετε προβάλλοντας αδύναμη αντίσταση στους γείτονές σας. Σας έντυσε με ρούχα υφασμάτινα αντί για δέρματα και σας κατέβασε από τα βουνά στις πεδιάδες και σας έκανε άξιους να αντιμετωπίζετε στη μάχη τους βαρβάρους που κατοικούν στα σύνορά σας και να στηρίζετε πια στο θάρρος σας πιο πολύ παρά στα οχυρώματα. Σας έκανε κατοίκους των πόλεων και ανθρώπους πολιτισμένους με την προσφορά σωστών νόμων και συνηθειών».

Αρριανός, *Αλεξάνδρου Ανάβαση, Ζ΄, 9, 2 (διασκευή)*

παράθεμα 3 Η Βεργίνα και τα μνημεία της

Η Βεργίνα έγινε γνωστή χάρη στον αρχαιολόγο Μανόλη Ανδρόνικο, που έκανε ανασκαφές και αποκάλυψε το 1977 τρεις βασιλικούς τάφους και πολλά άλλα ευρήματα. Όλα αυτά βεβαιώνουν ότι η Βεργίνα δεν είναι άλλη από τις Αιγές, την πρώτη πρωτεύουσα του Μακεδονικού κράτους. Έθιμο ιερό όριζε να θάβονται εκεί οι Μακεδόνες βασιλιάδες. Οι τάφοι της Βεργίνας έχουν έναν υπόγειο προθάλαμο και μια λαμπρή πρόσοψη*. Στον μεγαλύτερο τάφο υπήρχε μαρμαρίνη σαρκοφάγος* και μέσα σ' αυτή χρυσή λάρνακα με τα καμένα οστά του νεκρού και ένα θαυμάσιο χρυσό στεφάνι. Απ' όλα αυτά ο Ανδρόνικος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο τάφος ήταν βασιλικός και ανήκε πιθανότατα στον Φίλιππο Β', τον πατέρα του Αλέξανδρου.

* η πρόσοψη: η μπροστινή όψη ενός κτιρίου, η φάτσα.
* η σαρκοφάγος: η λάρνακα στην οποία τοποθετούσαν τον νεκρό, το φέρετρο.

Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα, τόμος 14ος, σ. 91-92

6. Η είσοδος στον χώρο των βασιλικών τάφων που ανακαλύφθηκαν στη Βεργίνα

1. Ποιοι ήταν οι λόγοι που βοήθησαν το κράτος της Μακεδονίας να γίνει μεγάλο και δυνατό;
2. Γιατί, κατά τη γνώμη σου, η Σπάρτη δεν πήρε μέρος στο συνέδριο της Κορίνθου; Τι ήθελαν να δείξουν με αυτή την απόφασή τους οι Σπαρτιάτες;

5 Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 30: Η Μακεδονία, μια νέα ελληνική δύναμη

1. Να χρωματίσεις στον χάρτη το κράτος της Μακεδονίας και να σημειώσεις τα ονόματα των κυριότερων πόλεων.

2. Να συμπληρώσεις την ακροστιχίδα του Μακεδόνα βασιλιά:

Φ Α Δ Α Γ Γ Α
Ι Σ Χ Υ Ρ Ο Σ
Δ Ι Ο Ν Τ Α Ρ Ι
Ι Π Π Ι Κ Ο
Π Α Γ Γ Α Ι Ο
Π Ε Δ Δ Α
Ο Θ Ν Ι Ρ Ο Κ
Σ Π Α Ρ Τ Ι Α Τ Ε Σ

Γνωστή ήταν και η μακεδονική.
 Ήταν ο στρατός του μακεδονικού κράτους.
 Το μνημείο που στήθηκε στη Χαιρώνεια.
 Ο Φίλιππος οργάνωσε και το .....
 Εκεί βρίσκονταν τα χρυσωρυχεία.
 Πρωτεύουσα του κράτους της Μακεδονίας.
 Στην ..... έγινε το συνέδριο των ελληνικών πόλεων (αντ.).
 Δε συμφώνησαν να συμμετέχουν στην εκστρατεία εναντίον των Περσών.

3. Να διαβάσεις τα παραθέματα 1 και 2 και να γράψεις ποιες κατά τη γνώμη σου ήταν οι ικανότητες του βασιλιά Φίλιππου.

Ο Φίλιππος ήταν μεγάλονυχος, αναγνώριζε τα λάθη του και τα διόρθωνε. Επίσης ήταν πολύ οργανωτικός αφού οργάνωσε τους Μακεδόνες σε στρατό και τους έφερε σε επαφή με τον πολιτισμό.

